

GDP

Hæmatologisk Afdeling, Sjællands Universitetshospital

Velkommen til Hæmatologisk Afdeling.

Denne vejledning skal give dig og dine pårørende viden om den medicinske kræftbehandling kaldet GDP og om hvordan behandlingen kan påvirke dig. Denne viden kan forberede dig på forløbet og de gener, der kan opstå.

Behandlingen GDP tager 8 dage og består af flere forskellige præparater, der virker mod din sygdom på forskellige måder.

Navnet GDP kommer af de præparater, der indgår:

G = Gemcitabin (kemoterapi)

D = Dexametason (binyrebarkhormon)

P = Platinol/cisplatin (kemoterapi)

Derudover skal du have væskebehandling for at beskytte dine nyrer.

Ofte gives GDP sammen med antistoffet Rituximab, som er beskrevet i en selvstændig pjece. Til denne behandling kan du få behov for et centralt venekateter (CVK), idet der er brug for at give behandling med flere stoffer på en gang. Hvis det ikke er muligt at lægge 2 perifere venekatetre (PVK), får du et CVK. PVK er en tynd plastikslange, der lægges i en blodåre på armen eller hånden. Yderligere information om CVK er beskrevet i en selvstændig pjece. For at forebygge bivirkninger til behandlingen får du understøttende behandling. Dette beskrives i et senere afsnit.

Behandlingens virkning på dig og din sygdom

Kemoterapi

Kemoterapi er cellegifte, som primært rammer og ødelægger celler, der deler sig hurtigt. Stofferne virker ved at beskadige cellers arveanlæg (DNA) og forhindrer dermed celledeling. Celler, der deler sig hyppigt, eller som ikke kan reparere skadet DNA, er mest følsomme for kemoterapi, og kræftceller har netop disse karakteristika. Kemoterapi udgør derfor en vigtig del af din behandling

Binyrebarkhormon

Binyrebarkhormon i store doser bremser lymfekræft. Det virker også kvalmestillende

Før behandlingsstart

Du skal have taget blodprøver forud for hver behandling og blodprøver på de dage, hvor du skal have infusioner. Derudover skal du have taget blodprøver 2 uger efter din første behandlingsdag, dvs. på dag 14.

Inden din første behandling, skal du have lavet en nyrefunktionsundersøgelse (EDTA clearance), for at se hvor godt dine nyrer fungerer. Dette har betydning for, om du kan tåle behandlingen. Nyrefunktionsundersøgelsen bliver gentaget hver gang du starter en ny behandlingsserie

Behandlingsforløbet

Dit behandlingsforløb består af flere behandlingsserier. Du vil typisk få 6 serier GDP med 3 uger imellem hver serie, og hver serie er ens. En serie består af 8 dage med behandling, hvoraf du får infusion i 8-10 timer den første dag og en kort infusion den 8. dag. Behandlingen er ambulant, men på grund af den lange infusionstid på første dag i behandlingen, vil nogle patienter opleve at behandlingen på denne dag bliver booket og givet i vores sengeafsnit. Derudover får du tabletter de første 7 dage af behandlingen.

Det præcise antal behandlinger afgøres af lægen ud fra netop din sygdom. Du taler med en læge før hver behandling. Du vil undervejs i dit forløb blive skannet for at se, hvor godt behandlingen virker.

Sådan gives behandlingen

Dag 1

- Når du kommer til afsnittet, vil personalet se dine blodprøvesvar, tale med dig og derefter bliver kemoterapien bestilt på apoteket.
- Du får udleveret kvalmestillende tabletter, som du skal tage efter anvisning.
- Du vil få anlagt to PVK til behandlingen. Hvis du har et CVK gives behandlingen heri.
- Hvis du skal have behandling med antistof, får du dette før kemoterapien.
- Du får intravenøs væske i form af saltvand og mannitol over 2 timer. Dette får du evt. samtidig med antistoffet.
- Mannitol skal fortsætte i 6 timer. Mannitol kan give årebetændelse, og det er vigtigt, at du siger det til personalet, hvis det svider eller gør ondt.
- Herefter gives gemcitabin over 30 min.
- Så gives cisplatin over 2 timer.
- Til slut gives saltvand over 3 timer.

Når behandlingen er slut, er det vigtigt, at du drikker minimum 1 liter væske i løbet af de efterfølgende 6 timer.

Du får en medicinliste og understøttende medicin med hjem. Medicinen skal du tage efter anvisningen.

Du skal veje dig 2 gange daglig, morgen og aften for at se, om du har behov for ekstra vanddrivende medicin.

Dag 8

Du skal have taget blodprøver inden du møder, som regel gives dag 8 behandling ambulant.

- Gemcitabin gives intravenøst over 30 min.
- Hvis du har brug for blodtransfusion, gives dette herefter.

Dag 14

- Du skal have taget blodprøver for at se om du har behov for blodtransfusion.

Bivirkninger til behandling med GDP

Bivirkninger er ikke-tilsigtede virkninger af medicin. Nogle bivirkninger er hyppige, men ikke alvorlige. Andre er sjældne, men kan være alvorlige. Nogle bivirkninger kan forebygges med medicin, mens andre er uundgåelige. Det er derfor vigtigt, at du er forberedt på disse.

I dit behandlingsforløb kan der tilståde komplikationer, f.eks. infektioner, som kan være alvorlige og livstruende. Desuden kan der opstå senfølger, som er bivirkninger, der viser sig efter, at behandlingen er afsluttet, eventuelt flere år efter.

Generelle bivirkninger

De generelle bivirkninger til medicinsk kræftbehandling og dermed også til behandling med GDP omfatter:

- Kvalme, opkastning og nedsat appetit
- Påvirkning af knoglemarvens funktion med risiko for infektioner og behov for blodtransfusioner
- Hårtab
- Forandringer af hud og negle
- Mundgener
- Træthed

Du kan læse om bivirkninger i pjecen "Medicinsk kræftbehandling".

I pjecen kan du også læse om senfølger til kræftbehandling, som kan omfatte både fysiske og psykiske senfølger.

Bivirkninger til de enkelte stoffer i GDP:

Cisplatin:

Nyreskade

Cisplatin kan forårsage nyresvigt, derfor kontrollerer vi din nyrefunktion, inden du får stoffet. Bivirkningerne kan være afhængige af hvor mange behandlinger, du har fået. Når du har fået Cisplatin, må du ikke få antibiotika, der indeholder aminoglykosider, idet det kan påvirke dine nyrer.

Hørenedsættelse

Cisplatin kan give hørenedsættelse (i værste fald tab af hørelsen), tinnitus (hylende lyd i øret) og svimmelhed. Generne er ofte forbigående, men kan også være varige. Andre almindelige bivirkninger er: feber, udslæt, hudkløe og udslæt.

Vigtigt:

Fortæl lægen eller sygeplejersken, hvis du oplever:

- Din hørelse bliver dårligere
- Du får en ringetone eller hyletone i ørerne
- Du får nedsat følsomhed i hænder eller fødder
- Du bliver svimmel

Gemcitabin:

Gener i mund og svælg

Mundslimhinden kan blive påvirket med smerter, tørhed og sår til følge. Kontakt altid afsnittet hvis din mund er påvirket, så du får svært ved at spise. Det er vigtigt at du holder mundslimhinden fugtig og har en god mundhygiejne. Gemcitabin kan give influenzalignende symptomer i form af feber, muskel- og ledsmerter. Derudover kan det give hududslæt eller

hudkløe og det kan være give skøre negle. Gemcitabin kan også give mavesmerter, forstoppelse og diarré.

Dexamethason - Binyrebarkhormon

Binyrebarkhormon kan give en række bivirkninger. Disse nævnes her kort. Skulle du få nogle af bivirkningerne uddyber læge og plejepersonalet, hvordan de afhjælpes.

- Rastløshed, søvnløshed, øget appetit
- Væskeophobning
- Svedtendens
- Stigning i blodsukkeret og dermed udvikling af en forbigående sukkersyge eller midlertidig forværring af en sukkersyge, som du har i forvejen. Du vil blive instrueret i, hvordan du skal forholde dig til forhøjet blodsukker. Det kan blive nødvendigt at give dig insulin.
- Humørforandringer: opstemthed, depression, psykose, mani, forværring af psykisk sygdom.
- Synsforstyrrelser.

Understøttende behandling

For at forebygge bivirkninger ved kemoterapi får du forskellige former for understøttende medicin. Det er vigtigt, at du tager dine tabletter som foreskrevet, da det er en del af den medicinske kræftbehandling.

Kvalmestillende

Du får forebyggende medicin mod kvalme i forbindelse med kemoterapien. Du vil oftest få en kombination af flere slags kvalmestillende tabletter. De virker på hver deres måde, og det er derfor vigtigt at du tager dem som anvist. Vær opmærksom på at meget af den kvalmestillende medicin kan give forstoppelse og hovedpine. Fortæl det til personalet, hvis du alligevel oplever kvalme.

Vanddrivende

I forbindelse med væskebehandlingen kan du ophobe væske i kroppen. Derfor får du vanddrivende medicin. Mannitolvæsken som du får på dag 1, virker vanddrivende. Hvis du får behov for ekstra vanddrivende medicin, vil du få dette udleveret.

Allopurinol

Allopurinol forhindrer, at affaldsstoffer fra de ødelagte kræftceller bliver ophobet i din krop. Affaldsstoffer kan skade nyrerne og kan give podagra/urinsur gigt.

Drik derfor også 2 – 3 liter væske på dagen, du har fået din behandling og den efterfølgende uges tid. Vær opmærksom på, at allopurinol kan give hududslæt.

Senfølger

Senfølger er en betegnelse for kroniske bivirkninger, som følge af kræftbehandlingen. Nogle senfølger udgøres af bivirkninger, som ikke forsvinder eller måske forværres efter, at behandlingsforløbet er afsluttet. Andre senfølger opstår adskillige år efter, at behandlingen er slut.

Mulige senfølger omfatter:

- nedsat evne til at få børn
- øget risiko for anden kræftsygdom
- svækket hjertepumpefunktion
- nerveskader, føleforstyrrelser

- risiko for angst og depression

Du kan også selv opsøge information om medicinen på internettet, f.eks. på: www.indlaegsseddel.dk eller www.medicin.dk.

Tiden hjemme mellem behandlingerne

Nogle patienter kan passe deres arbejde mellem behandlingerne, men de fleste har behov for nedsat tid eller helt at holde op med at arbejde i behandlingsperioden. Det kan også afhænge af, hvilket arbejde du har.

Hvad du selv kan gøre:

- Spis og drik, så du får god og næringsrig mad og drikke.
- Sørg for frisk luft og daglig motion, f.eks. gåture
- Sørg for god nattesøvn og tag gerne en middagslur.
- Bed venner og familie om hjælp til det praktiske.

Kontakt ALTID afdelingen

Du skal altid kontakte afdelingen, hvis du oplever nedenstående problemer.

Du skal især være agtpågivende, hvis et problem opstår ret pludseligt og ikke tager af eller forsvinder af sig selv – hvis du oplever nogle gener, du ikke er vant til at have:

- Feber, 38°C eller derover
- Blødning, som ikke standser af sig selv
- Stærke smerter
- Synsforstyrrelser og stærk hovedpine
- Åndenød eller stakåndethed
- Smerter i brystet eller ved vejrtrækning
- Føleforstyrrelser eller sovende fornemmelser i tæer, fødder eller fingre
- Udslæt
- Forstoppelse igennem flere dage
- Diarré, som rækker ud over 1-2 dage
- Vedvarende opkastninger i mere end ca. 1-2 dage
- Hvis du har glemt at tage medicin, du får som behandling af din kræftsygdom
- Hvis du ikke er i stand til at tage din medicin, fx på grund af kvalme

Ring til os

Tlf. 47 32 48 00

Telefontid lægesekretær:

Hverdage kl. 8.00 - 14.45

Telefontid sygeplejerske:

Hverdage kl. 8.00 - 10.00

Efter kl. 14.45 eller ved akut opståede symptomer ring til:

Tlf. 47 32 48 58 - Afsnit L

Med venlig hilsen

Personalet

Hæmatologisk Afdeling